

У віці чотирьох років

(Your 4 Year Old)

Поради щодо вивчення мови й розвитку мовлення

(Speech and Language Tips)

У віці чотирьох років дитина точно вже говорить. Постійно. Без упину.
(4 year olds sure can talk! And talk. And talk.)

Коли дитині виповнюється 4 роки, здається, що вона розмовляє безперервно. Вона ставить багато запитань. Веде з вами бесіди. Розповідає про те, що сталося, коли вас не було поруч. Оповідає історії і має багату уяву. У чотири роки дитина говорить про минуле й цікавиться подіями, що відбуватимуться завтра. У цьому віці в дітей дуже хороша пам'ять, тож вони завжди кажуть: "Пам'ятаєш, коли ми..."

У віці від чотирьох до п'яти років дитина дізнається багато нового про навколишній світ. Вона хоче зрозуміти взаємозв'язки між усіма предметами і явищами. Дитина готується до навчання в школі. Також деякі діти починають ходити до підготовчого класу ще до досягнення 5-річного віку. Вражає те, як багато ваша дитина вже знає і розповідає вам.

Як діти вивчають мову?

(How children learn language)

Дитина щодня вивчає мову: удома, у дитячому садку й під час спілкування з друзями. Вона пізнає світ через погляд, дотик, слух, смак і взаємодію з іншими об'єктами. Будь-яка спільна активність – це шанс для навчання. Розмовляйте, читайте й співайте з дитиною тими мовами, які ви використовуєте вдома.

Як батьки або вихователі дитини, ви відіграєте велику роль у процесах навчання. Ваші розмови з дитиною і реакції на її запитання мають неабияке значення. Розмови з дитиною, які побудовані за принципом "уперед-назад" (ставиться запитання, а на нього надходить відповідь), допоможуть розвивати її мовні навички. Використовуйте для цього різні види діяльності (наприклад, укладайте дитину спати, прибирайте, ходіть у гості або поливайте рослини разом). Говоріть про те, що відбувається навколо, і вживайте слова, які стосуються цих дій. Доповнюйте ідеї дитини й промовляйте нові слова.

Щоб отримати додаткову інформацію, зіскануйте цей QR-код або перейдіть на сайт myhealth.alberta.ca/Topic/Pediatric-Rehabilitation/Pages/Talk-Box-Ukrainian.aspx

Ніколи не зарано почати допомагати дитині з розвитком мови й мовлення.

Батьки й вихователі мають вирішальне значення в цьому процесі

(Parents and caregivers make the difference.)

Спробуйте адаптувати ці поради до мови, яку використовуєте.

(Try these tips in your language)

Під час розмови

- **Додавайте нові слова й ідеї до висловлювань дитини.** Використовуйте різні слова на позначення однакового поняття (синоніми). Поговоріть про принцип роботи якогось предмета або його призначення.
- **Звертайте увагу на нові слова.** Вимовляйте їх трохи голосніше або кажіть у кінці речення. Скажіть так: "Я бачу велетенського черв'яка". Також підійде такий варіант: "Цей черв'як велетенський".
- **Повторюйте те, що говорить ваша дитина, промовляючи слова й звуки правильно.** Вам не потрібно змушувати дитину виправляти вимову. Вона може сказати: "Він хоче піти в мазазин". Ви можете відповісти: "Так, він хоче піти в магазин".
- **Ставте запитання, щоб дитина давала розлогі відповіді (не просто 1–2 слова).** Запитайте: "Що ти збираєшся робити?" – замість: – "Ідеш спати?" Запитайте: "Навіщо ти туди йдеш?" – замість: – "Ідеш до парку?" Ви можете поставити такі запитання: "Чому?", "Як?", "Як думаєш, а що буде далі?" Не ставте забагато запитань відразу.

Під час гри або повсякденної активності

- **Нехай дитина керує.** Говоріть про те, чим вона займається. Обговорюйте предмети, якими вона цікавиться. Попросіть дитину розповісти вам правила цієї гри.
- **Дивіться безпосередньо на дитину.** Сядьте на підлогу (поруч із дитиною) під час гри.
- **Спробуйте грати в уявну гру.** Дитина може вдавати із себе дорослого, а ви – малюка.

Під час читання й розповіді історій

- **Вибирайте книги із цікавими історіями й ілюстраціями.** Купуйте книжки про місця, людей, тварин або види діяльності, які не схожі на ті, з якими ви стикаєтесь у житті.
- **Пропонуйте дитині закінчити речення в історії, яку вона добре знає.** Читайте сторінку за сторінкою. Попросіть дитину "прочитати" історію вам, братові чи сестрі або м'якій іграшці.
- **Нехай дитина придумує власні історії.** Допоможіть їй вирізати зображення зі старих каталогів, журналів або листівок, щоб придумати історію. Також можна придумати історію на основі сімейних фотографій.
- **Читайте слова на табличках і етикетках.** Указуйте на літери в словах. Звертайте увагу на букви, які є в імені дитини.

Розвиток мовних навичок допомагає опанувати читання й письмо. У віці чотирьох років дитина вже вміє тримати книжку й перегортати сторінки. Вона розуміє, що слова на сторінках – це те, що ви читаєте, і усвідомлює, що в процесі читання ви рухаєтесь зверху вниз на сторінці.

Під час співу

- **Придумуйте пісні.** Вигадуйте власні слова до знайомих пісень. Складайте пісні про те, що робите. Запропонуйте дитині скласти власні пісні.
- **Співайте повільно.** Уповільнюйте темп і робіть багато пауз, щоб допомогти дитині почути всі слова й спробувати підспівувати.
- **Рухайтеся.** Придумайте дії, які відповідають словам пісні.
- **Співайте пісні мовами, якими розмовляєте вдома.**

Діти вчаться через дії

(Children learn by doing)

Корисні вправи

(Activities to try)

- Дайте дитині можливість допомогти в приготуванні їжі. Попросіть її відміряти необхідну кількість цукру й висипати його в миску. Поговоріть про засоби вимірювання, кількість склянок борошна, черговість додавання інгредієнтів і смак, який вони мають.
- Запитайте дитину про порядок дій, коли потрібно прати білизну. Розмову можна почати так: "Спочатку ми кладемо мило й умикаємо воду. А що робимо потім?"
- Пограйте в ігри з римуванням, коли ви за кермом. Придумайте слова, які римуються (наприклад, "коса", "роса", "краса").
- Коли збираєтеся в гості до друзів, поговоріть про події, які сталися під час попереднього візиту. Запитайте дитину про те, що вона думає робити цього разу.

Екран і дитина

(Screens and your child)

Діти найкраще вчать мову, коли спілкуються з людьми по черзі. Час, який дитина проводить перед екраном, – це втрачений шанс поспілкуватися. Зведіть до мінімуму час, що ви проводите перед екраном (мається на увазі використання планшета, телефона, телевізора або іншого пристрою). Щоб дізнатися більше про проведення часу перед екраном, зверніться до медичного працівника або відвідайте сайт caringforkids.cps.ca.

Деякі діти використовують програми або пристрої для спілкування, що називається допоміжною і альтернативною комунікацією. Ці програми призначені для сприяння спілкуванню й не підпадають під час, проведений перед екраном.

Чого варто очікувати?

(What to expect)

Кожна мова має окремі етапи розвитку мовлення й опанування навичок комунікації. У Talk Box представлені лише етапи для англійської мови. Їх можна знайти в Talking and Listening Checklist (Контрольному списку для говоріння й слухання) на сторінці ahs.ca/talkbox.

Коли потрібно звертатися по допомогу?

(When to get help)

Зверніться по допомогу в наведених нижче випадках.

- Дитина не розмовляє або не може зрозуміти, що від неї хочуть у цьому віці.
- Дитина не використовує повні речення.
- Дитину важко зрозуміти.
- Дитина дратується, коли розмовляє.
- Дитина не грається з іншими дітьми без сторонньої підтримки.

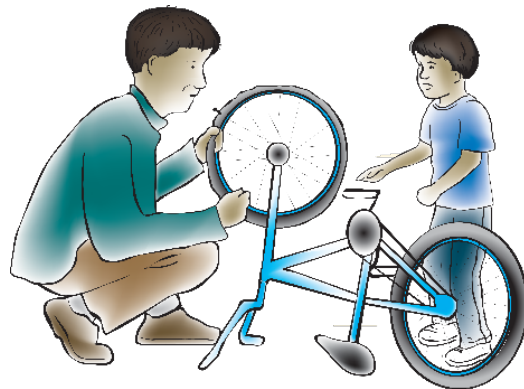
Де можна отримати допомогу?

(Where to get help)

Ви стурбовані розвитком мовлення своєї дитини? Хвилюєтеся щодо опанування нею мови? Логопеди допоможуть вам. Щоб отримати додаткову інформацію, перейдіть на сторінку ahs.ca/pedrehab.

Щоб отримати цілодобову консультацію медсестри й загальну інформацію щодо здоров'я, зателефонуйте на лінію підтримки Health Link на номер 811.

Якщо ви потребуєте послуг усного перекладача, просто скажіть, якою мовою вам потрібен переклад.

Корисні ресурси

(For more ideas)

- hanen.org
- firstwords.ca

Цей матеріал не замінює консультацію кваліфікованого фахівця в галузі охорони здоров'я. Він призначений тільки для загальної інформації і надається за принципом "як є, де є". Попри те, що було докладено відповідних зусиль для підтвердження точності даних, співробітники Alberta Health Services не дають жодних запевнень або гарантій, явних, неявних або встановлених законом, щодо точності, надійності, повноти, застосовності чи придатності для певної мети такої інформації. Співробітники Alberta Health Services категорично відмовляються від будь-якої відповідальності за використання цих матеріалів, а також за всі претензії, дії, вимоги або позови, що виникають унаслідок такого використання.